

UWAGI

do prezydenckiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy
oraz niektórych innych ustaw (druk 183)

Prezentowane uwagi dotyczą wyłącznie tych zmian Kodeksu karnego wykonawczego, które zaproponowane zostały w projekcie prezydenckim. W odrębnym opracowaniu przedstawię propozycję zmian tych przepisów Kodeksu, których prezydencki projekt nowelizacji k.k.w. nie obejmuje.

Omawiany projekt w 150 punktach zawiera propozycje nowelizacji znacznie większej liczby przepisów obowiązującego k.k.w. z 1997 r. (Dz.U. Nr 90, poz. 557 i Nr 160, poz. 1083 i z 1999 r. Nr 83, poz. 931 oraz z 2000 r. nr 60, poz. 701, Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1318), co wynika stąd, że w jednym punkcie proponuje się niekiedy zmianę kilku przepisów. Pod względem ilościowym propozycje zmian przepisów k.k.w. są więc bardzo rozległe.

Zważywszy, że krytyka kodyfikacji karnej z 1997 r., niezależnie od tego, czy jest ona uzasadniona czy też nie, kierowana była głównie w odniesieniu do kodeksu karnego i kodeksu postępowania karnego, zakres projektowanej nowelizacji k.k.w. skłania do co najmniej dwu refleksji. Pierwsza z nich to ta, że problematyka wykonawcza kar i innych środków reakcji prawnokarnej na przestępstwo lub czyn zabroniony jest mniej znana i z tego powodu budzi mniej społecznych emocji, niż rozwiązania przyjęte w dwu pierwszych dyscyplinach szeroko rozumianego prawa karnego. Przypomnijmy też, że w uzasadnieniu projektu ustawy, do której Prezydent RP zgłosił weto, podkreślono, „że ogólne założenia, które stały się podstawą konstrukcji Kodeksu i jego konkretnych rozwiązań są słuszne i sprawdziły się w praktyce. Nie mogą być kwestionowane zwłaszcza te przepisy, które upodmiotawiają pozycję skazanego w postępowaniu wykonawczym, wprowadzając nadrzędną rolę

sądu w tym postępowaniu, poddają kontroli wszystkie zapadające w nim decyzje,

wprowadzają w szerokim zakresie do postępowania wykonawczego podstawowe zasady procesu karnego, w bardzo szerokim zakresie rozbudowują możliwości indywidualizacji wykonywania kar i innych środków penalnych, przewidują racjonalne zasady modyfikacji orzeczeń podlegających wykonaniu, wprowadzają standardy europejskie, gdy chodzi o traktowanie skazanych” (cyt. na podstawie tekstu opublikowanego w *Juryście* z 2001 r. Nr 3-4, s. 31). Skoro tak, to w przeciwieństwie do kodeksu karnego wykonawczego nie dostrzegano, a w każdym razie nie artykułowano, pilnej potrzeby nowelizacji tego kodeksu; i to jest druga z dwu wcześniej sygnalizowanych refleksji. Wynika zaś z tego wniosek, że na obecnym etapie prac nad nowelizacją k.k.w. pośpiech nie jest wskazany. Możliwe jest bowiem uchwalenie przez Sejm każdego z trzech prezydenckich projektów w innym terminie.

Przechodzę obecnie do zaprezentowania uwag szczegółowych do konkretnych propozycji zmian w k.k.w. przyjętych w prezydenckim projekcie nowelizacji tego kodeksu. Dla ułatwienia percepcji tych uwag przedstawiam je w kolejności, jaka wynika z lektury prezydenckiego projektu:

2 b) Proponuję zamiast: „wydaje się zarządzenie o odmowie ich przyjęcia” wprowadzić zapis: „właściwy organ może wydać zarządzenie o pozostawieniu ich bez rozpoznania”.

Aby stwierdzić, że wniosek, skarga lub prośba oparte są na tych samych podstawach faktycznych, to trzeba się z treścią tego wniosku, skargi lub prośby zapoznać, a więc muszą być one przyjęte.

Propozycję przyjęcia trybu fakultatywnego dla sposobu rozstrzygania wniosków skarg i prośb uzasadniam tym, że z natury rzeczy postępowanie wykonawcze charakteryzuje się pewną dynamiką i formalnie rzecz biorąc „ta sama podstawa faktyczna” po upływie nawet krótkiego okresu czasu może mieć inną treść merytoryczną.

16) W proponowanym § 4 art. 34 użyto wyrazu „środka” bez bliższego określenia o jaki środek chodzi. Sądzę, że przepis ten nawiązuje do art. 32 k.k.w. Proponuję wobec tego, aby wyraz „środka” zastąpić wyrazami: „środka, o którym mowa w art. 32 –...”.

17) Z treści proponowanego art. 36 proponuję skreślić wyraz „przebiegu”. Wyraz ten jest zbędny, ponieważ wiadomo, że wykonywanie kary pozbawienia wolności to określony proces, który ma swój przebieg.

Jest to uwaga o charakterze formalnym, wynika ona jednak z zasad legislacji, które nie znoszą wpisywania do ustawy wyrazów zbędnych.

18) W treści proponowanego przepisu art. 39 § 2 proponuję dodać: „środków związanych z poddaniem sprawcy próbie”. W wypadku przyjęcia tej propozycji odnośny fragment tego przepisu otrzymałby brzmienie: „... w wykonywaniu kar, środków karnych, środków związanych z poddaniem sprawcy próbie oraz środków zabezpieczających i zapobiegawczych, ...”.

Zgłaszam jednakże wątpliwość, czy chodzi o wszystkie przewidziane w kodeksie postępowania karnego środki zapobiegawcze, tj. tymczasowe aresztowanie, poręczenie (majątkowe, społeczne i indywidualne), dozór (Policji lub przełożonego wojskowego), zawieszenie w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu oraz zakaz opuszczania kraju, czy też tylko o niektóre z tych środków albo wyłącznie o tymczasowe aresztowanie. Tę kwestię należałoby rozstrzygnąć.

Uważam, że podmioty o których mowa w art. 38 § 1 k.k.w., mogłyby uczestniczyć jedynie w wykonywaniu tymczasowego aresztowania, na co z resztą wskazuje przepis paragrafu 2 tego artykułu. Przy uznaniu słuszności tej uwagi należałoby dokonać odpowiednich zmian redakcyjnych przepisu art. 39 § 2 projektu oraz art. 38 § 1 k.k.w., przez wskazanie, że chodzi wyłącznie o środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania.

Trudno sobie wyobrazić, aby któryś z podmiotów wymienionych w art. 38 § 1 k.k.w. mógł racjonalnie uczestniczyć w wykonywaniu innych środków zapobiegawczych niż tymczasowe aresztowanie (np. dozór Policji i każdy inny z wolnościowych środków zapobiegawczych).

20) proponowany przepis art. 45 § 1 nie wyklucza sytuacji, że skazany zobowiązany do zapłacenia grzywny w kwocie 1200 zł. będzie wykonywał pracę społecznie użyteczną przez jeden rok. Czy taką sytuację można uznać za racjonalną?

27) Skoro sądowy kurator zawodowy wykonuje czynności związane z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kary ograniczenia wolności (art. 55 § 2 k.k.w. i art. 173 § 2 pkt 5 k.k.w.), a w świetle projektu do jego obowiązków ma należeć składanie wniosków o wszczęcie postępowań dotyczących kary ograniczenia wolności (art. 173 § 2 pkt 7), to jego udział w posiedzeniach sądu dotyczących wykonywania tej kary powinien być obligatoryjny. Dlatego wnoszę o

rozważenie, czy w art. 57 wyrazów „powinien wziąć” nie należałoby zastąpić wyrazem „bierze”.

29) Przepis art. 58 § 4 w końcowej części, podobnie jak obowiązujący przepis art. 58 § 4 k.k.w., kiedy upoważnia Radę Ministrów do określenia w drodze rozporządzenia m.in. ulg podatkowych jest sprzeczny z art. 217 Konstytucji RP. Zgodnie z tym przepisem o ulgach podatkowych może stanowić tylko ustawa.

Dlatego też proponuję następującą zmianę tego przepisu: po słowach „... o których mowa w § 1,” postawić kropkę, a pozostałą część skreślić. Możliwa jest również inna zmiana tego przepisu. Taka mianowicie, że skreślono by tylko wyrazy „... w tym ulgi podatkowe,”. Pozostała by jednak otwartą kwestia: jakie ulgi mogłaby Rada Ministrów w drodze rozporządzenia przyznać podmiotom, w których wykonywana jest kara ograniczenia wolności oraz praca, o której mowa w art. 45 § 1? W tej kwestii mógłby się ewentualnie wypowiedzieć specjalista z zakresu prawa pracy.

35) Proponuję pozostawić bez zmian obowiązujący przepis art. 65 § 6 k.k.w. Za przyjęciem tej propozycji przemawiają względy, o których była mowa w uwagach do projektu z punktu 27). Trzeba tutaj zachować konsekwencję. Odrzucenie tej propozycji musi skutkować również odrzuceniem propozycji w odniesieniu do pkt 27 projektu.

37) Proponowana zmiana art 71 sprowadza się wyłącznie do tego, że zamiast wyrazów „... w szczególności dla sprawdzenia nowych środków i metod oddziaływania na skazanych”, wprowadza się zapis: „... uwzględniając potrzeby w zakresie opracowania nowych środków i metod oddziaływania penitencjarnego na skazanych”. Wbrew pozorom – tak to oceniam – nie jest to zmiana jedynie o charakterze redakcyjnym; w uzasadnieniu projektu nie podano powodów proponowanej zmiany.

Uważam, że tę poprawkę należy odrzucić. W relacji do przepisów art. 67 k.k.w. nieuzasadnione jest wprowadzenie słowa „penitencjarnego” (nie wiadomo z resztą co ono dokładnie oznacza), a poza tym, tekst obowiązujący dokładniej precyzuje podstawy tworzenia przez Ministra Sprawiedliwości nowych typów i rodzajów zakładów karnych. Opowiadałbym się za ewentualną zmianą art. 71 k.k.w., która upoważniałaby Ministra Sprawiedliwości jedynie do tworzenia nowych rodzajów zakładów karnych. Jakże bowiem miałyby funkcjonować nowe typy zakładów karnych poza zakładami zamkniętymi, półotwartymi i otwartymi?

Moim zdaniem nie można tworzyć nowych rodzajów (ew. typów) zakładów karnych i systemów wykonywania kary pozbawienia wolności z uwagi na potrzeby „opracowania” nowych środków i metod oddziaływania, lecz wyłącznie wówczas, kiedy koncepcję takich środków i metod już opracowano i zachodzi potrzeba ich empirycznego sprawdzenia. Obowiązujący przepis art. 71 k.k.w., w intencji twórców kodeksu, ma stwarzać ustawowe podstawy do tworzenia zakładów karnych o charakterze eksperymentalnym, i tak powinno pozostać (por. w tej kwestii: S.Lelental, Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Warszawa 2001, s. 234-235).

38 a) W § 4a proponuję zastąpić wyrazy „... dla wszystkich kategorii skazanych”, wyrazami: „z zachowaniem, określonych w art. 82 zasad klasyfikacji skazanych”.

Kodeks nie używa pojęcia „kategoria” skazanych. Skazanych odbywających karę pozbawienia wolności dzieli się bowiem na grupy i podgrupy klasyfikacyjne.

40 b) W proponowanym § 3 przewidziano, że dyrektor okręgowy Służby Więziennej oraz Dyrektor Generalny Służby Więziennej mogą „tylko” uchylić decyzję komisji penitencjarnej. Tymczasem przepis art. 76 § 2 k.k.w. stanowi o możliwości zmiany lub uchylecia decyzji komisji penitencjarnej. Z uwagi na to, że „uchylenie” jest decyzją dalej idącą niż „zmiana”, proponuję również w tym przepisie wprowadzić możliwość zmiany lub uchylecia decyzji, o której mowa w tym przepisie.

44) Proponowaną zmianę uważam za zbędną; zastępcza kara pozbawienia wolności też jest karą pozbawienia wolności w rozumieniu k.k.w. (wśród kar pozbawienia wolności k.k. nie wymienia zastępczej kary pozbawienia wolności – art. 32).

Należałoby się natomiast zastanowić nad tym, czy do art. 81 k.k.w. nie wprowadzić § 2, który by stanowił:

§ 2. Skazanych odbywających wyłącznie zastępczą karę pozbawienia wolności nie kieruje się do systemu programowanego oddziaływania.

Zastępcza kara pozbawienia wolności, której rozmiar nie może przekroczyć 12 miesięcy (art. 46 § 1 k.k.w.) lub tylko 6 miesięcy (art. 65 § 4 k.k.w) czerpie swój byt z kar wolnościowych (grzywny lub kary ograniczenia wolności), a przy wymierzeniu jednej z tych kar nie uznano potrzeby poddania skazanego jakimkolwiek oddziaływaniu w ramach zakładu karnego.

45 b) Jako zupełnie bezpodstawną oceniam propozycję uzupełnienia kryteriów klasyfikacji skazanych o „rodzaj popełnionego przestępstwa, jego społeczną szkodliwość oraz stopień winy”.

Kryteria te całkowicie przedkładają się na wymienione już w art. 82 § 2 k.k.w. „umyślność lub nieumyślność czynu” (pkt 4) oraz „wysokość pozostałej do odbycia kary pozbawienia wolności” (pkt 5).

W uzasadnieniu projektu nie podano powodów proponowanej zmiany kryteriów klasyfikacji skazanych. Zapis, że „Zmiana art. 82 § 2 polega na dodaniu pkt 6, 7, 8, uzupełniających kryteria klasyfikacyjne niczego nie wyjaśnia.

Stopień winy i stopień społecznej szkodliwości należą do dyrektyw sądowego wymiaru kary (art. 53 § 1 k.k.) i ich przenoszenie do postępowania w zakresie wykonywania kary pozbawienia wolności nie znajduje racjonalnego wytłumaczenia.

49) Przepisy art. 88 odnoszą się do skazanych odbywających karę w systemie programowanego oddziaływania, tj. takich, którzy po przedstawieniu im projektu programu oddziaływania wyrażają zgodę na współudział w jego opracowaniu i wykonaniu (art. 95 § 1 k.k.w.). Zbędne przeto jest kazuistyczne wyliczenie sytuacji, kiedy ze względu na zagrożenie społeczne lub zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu, skazanego odbywającego karę w systemie programowanego oddziaływania można osadzić w zakładzie karnym typu zamkniętego. Przeciwnie projektowanemu unormowaniu przemawia też to, że wśród tych sytuacji wymieniono m.in. naruszenie przez skazanego w poważnym stopniu dyscypliny i porządku w zakładzie karnym. Skoro tak, to oznacza to, że skazany nie respektuje warunków odbywania kary w systemie programowanego oddziaływania i z tego powodu podlega wykluczeniu z tego systemu.

Opowiadam się za pozostawieniem art. 88 k.k. bez zmian. Gdyby jednak uznano, że należy utrzymać projektowany przepis art. 88 § 6, wówczas oznaczenia w postaci „-„ należałoby zastąpić liczbami.

50) Dodanie przepisów art. 88a i 88b (bardzo rozbudowanych) uważam za nieuzasadnione. W uzasadnieniu projektu napisano jedynie, że „Proponowane art. 88a 89b regulują bliżej problematykę tak zwanych „skazanych niebezpiecznych” (obecnie materia ta jest unormowana przede wszystkim w regulaminie wykonywania kary).

Unormowania te powinny pozostać w regulaminie wykonywania kary pozbawienia wolności.

51-54) Propozycje zmian k.k.w, o których mowa w tych punktach projektu, jego autorzy uzasadniają koniecznością, wynikającą z „... wymaganego przez Konstytucję, uszczegółowienia unormowań Kodeksu”. W odnośnym fragmencie uzasadnienia projektu napisano, że „Rozbudowa przepisów art. 90, 91 i 92, które charakteryzują dokładniej poszczególne typy zakładów karnych (zamknięty, półotwarty, otwarty), oraz sprecyzowanie w art. 105 podstaw i zakresu ingerencji w prawo skazanego do tajemnicy komunikowania się (komunikowania się skazanych dotyczy również nowe brzmienie art. 242 § 6-11) zmierza do wspomnianego wyżej, wymaganego przez Konstytucję, uszczegółowienia unormowań Kodeksu. Ponadto proponowane uregulowania porządkują kwestie nadzoru i kontroli nad korespondencją, widzeniami, rozmowami telefonicznymi skazanych oraz otrzymywanymi przez nich paczkami w poszczególnych typach zakładów karnych. W konsekwencji, podstawowe cechy poszczególnych typów zakładów określa ustawa, a nie, tak jak dotychczas, również regulamin wykonywania kary pozbawienia wolności”” Autorzy projektu odwołują się tutaj do art. 4 § 2 k.k.w., kwalifikując warunki odbywania kary w poszczególnych typach zakładów karnych do sfery praw i wolności obywatelskich.

Nie podzielam tego poglądu, o czym szerzej piszę w odrębnym opracowaniu; uważam bowiem, że warunki wykonywania kary w poszczególnych typach zakładów karnych, w tym ograniczenia kontaktów skazanego ze światem zewnętrznym, nie należą do sfery konstytucyjnych praw i wolności obywatelskich, do których odnosi się przepis art. 4 § 2 k.k.w., lecz do „praw i obowiązków”, o których stanowią przepisy art. 5 k.k.w. Te ostatnie zaś mogą być regulowane zarówno przepisami ustawy, jak i przepisami wydanymi na jej podstawie.

Jest to kwestia o zasadniczym znaczeniu, wywierająca wpływ na zakres projektowanej nowelizacji kodeksu karnego wykonawczego.

O tym, czy skazany ma odbywać lub rozpocząć odbywanie kary pozbawienia wolności w zamkniętym, półotwartym lub otwartym typie zakładu karnego, nie decyduje jego status prawny w zakresie praw i wolności obywatelskich w rozumieniu art. 4 § 2 k.k.w., lecz zgoła inne zasady, wynikające zwłaszcza z uregulowań dotyczących klasyfikacji (art. 82), wykonywania kary w jednym z trzech systemów, obowiązku administracji zapewnienia skazanym bezpieczeństwa osobistego w czasie odbywania kary (art. 108) i inne.

57) proponuję połączyć przepisy § 2 i 3 art. 96 w jeden przepis, stanowiący, że zarówno skazani, o których mowa w art. 95 § 1 Kodeksu karnego jak i inni skazani mogą odbywać karę w systemie terapeutycznym. Stylizacja przepisów § 2 i 3 jest wadliwa – nie jest dobrze, gdy w pierwszym z tych przepisów mowa jest o „systemie terapeutycznym”, a w drugim o „oddziale terapeutycznym”. Pamiętać też trzeba o tym, że przepis art. 95 § 1 k.k. stanowi o tym, że sąd może orzec umieszczenie sprawcy, o którym mowa w tym przepisie, w zakładzie karnym, w którym stosuje się szczególne środki leczenia lub rehabilitacyjne. Na marginesie: k.k.w. z 1997 r. nie przewiduje takiego rodzaju zakładu karnego (k.k.w. z 1969 r. przewidywał rodzaj zakładu karnego dla skazanych wymagających stosowania szczególnych środków leczniczo-wychowawczych (art. 39 § 1 pkt 4.)). Przepis art. 95 § 1 k.k. nawiązuje więc do przeszłego stanu prawnego – jest to błąd, wynikający z braku szczegółowych uzgodnień Zespołów prawa karnego materialnego i prawa karnego wykonawczego, które przygotowywały kodeks z 1997 r.

61) Dodanie przepisów art. 105a i 105b (w sumie 12 paragrafów) uważam za nieuzasadnione z tych samych względów, o których była mowa w uwagach do propozycji zmian zawartych w pkt 50 projektu. Przepisy te powinny pozostać przepisami regulaminowymi.

65, 66, 67, 68 i 70) Proponowane w tych punktach projektu zmiany polegają na przeniesieniu do kodeksu norm regulaminowych. Z powodów już wyżej podanych propozycje te nie znajdują uzasadnienia.

Ustawa „nie znosi” zresztą takich zapisów, jak np. projektowany § 2 art. 110 (Urządzenia sanitarne w zakładzie karnym typu półotwartego i otwartego mogą być usytuowane poza celami mieszkalnymi) lub zapisów regulujących sprawy oczywiste, jak np. projektowany przepis § 2 art. 112 (W razie naruszenia przez skazanego ustalonego sposobu odbywania spaceru, spacer może być zakończony przed czasem).

73) W proponowanym art. 116a wprowadza się zakazy („Skazanemu nie wolno:”), z których przynajmniej część jest niemożliwa do kontrolowania. Świadomość bezkarności łamania zakazów przynosi więcej szkody niż pożytku.

Nie znajduję podstaw do zaakceptowania projektowanej zmiany.

Propozycją pozytywną jest ewentualność modyfikacji obowiązującego art. 116 k.k.w. przez ujęcie niektórych z zakazów jako obowiązków.

74) W projektowanym art. 118 § 1 wyraz „wykonanie” proponuje zastąpić wyrazem „wykonywanie”.

76) proponowany przepis art. 121 § 6 stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 116 pkt 4. Wydaje się, że przepisy te wymagają ściślejszej synchronizacji. Nie może być bowiem tak, że pierwszy z tych przepisów wprowadza, praktycznie rzecz biorąc, nieograniczone możliwości zwolnienia skazanego z obowiązku pracy. Możliwości takie stwarza bowiem przesłanka, określona w ustawie jako „inne ważne powody”.

Należałoby też rozważyć, czy pomiędzy przepisem § 1 art. 121, a przepisami § 2-4 nie zachodzi sprzeczność. Jeżeli „... umożliwia się skazanemu wykonywanie pracy zarobkowej w ramach umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło lub umowy o pracę nakładczą” (§ 1), przy czym wynika to z mocy ustawy, to nie dają się z tym pogodzić przepisy stanowiące o zgodzie i warunkach takich umów, określanych przez dyrektora zakładu karnego (§ 2) oraz o cofnięciu zgody (§ 3 i § 4).

Proponuję zachować, co do zasady, treść art. 121 k.k.w. bez zmian, a ewentualnie zmodyfikować treść § 1 i § 2 w taki sposób, że skreślić fragmenty dot. „wykonywania pracy na własny rachunek” a w to miejsce wpisać możliwość wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia, umowy o dzieło lub umowy o pracę nakładczą.

78) Przepisy art. 122a uważam za zbędne. Sprawy w nich uregulowane są już rozstrzygnięte przez przepis § 7 art. 121.

79) Chodzi o przepis art. 123 § 1. Jeżeli „zasady wynagrodzenia za pracę ustala się w umowie zawieranej (...) przez skazanego”, to jaka jest wówczas relacja tego przepisu do treści art. 121 § 2?

86) W § art. 130 proponuję skreślić wyraz „obowiązkowe”.

Nauczanie jest jednym z podstawowych środków oddziaływania na skazanych (art. 67 § 3 k.k.w.) i podjęcie nauki powinno być wynikiem oddziaływań polegających na wzbudzaniu w skazanym woli w kształtowaniu jego społecznie pożądanych postaw (art. 67 § 1 k.k.w.), a nie wynikać z ustawowo narzuconego przymusu.

Ustawa powinna jedynie określać zakres nauczania w zakładach karnych.

87) W art. 134 proponuję skreślić wyrazy „... warunki i tryb zwalniania skazanych z obowiązku nauczania ...”. Wniosek ten jest konsekwencją stanowiska zaprezentowanego wyżej w pkt 86.

91) Dodany § 3 do art. 139 jest zbędny. Po co regulować sprawy oczywiste?

96) W dodanym § 3 art. 144 proponuję zastąpić wyraz „zawiera” wyrazami „powinna zawierać dokładnie...”.

100) Proponuję nie wprowadzać projektowanej zmiany art. 152 k.k.w. W kontekście przepisów art. 69-75 k.k., do których odwołuje się ten artykuł podjęcie „w szczególności uzasadnionych wypadkach” nie ma racji bytu.

Autorom projektowanej zmiany chodzi, czego nie ukrywają, o ograniczenie stosowania warunkowego zawieszenia wykonania kary na podstawie art. 152 k.k.w.; piszą jednak o „preferencyjnych zasadach”, nie podając w stosunku do jakich zasad mają to być zasady „preferencyjne”. Praktyka nie dostarcza dowodów na to, aby przepis art. 152 k.k.w. był nadużywany.

102) Uwagi identyczne jak w wypadku pkt 100.

104) Uważam, że przepis art. 161 § 3 k.k.w. należy pozostawić bez zmian. Ewentualnie proponuję rozważyć, czy nie powrócić do uregulowania przewidzianego w art. 78 § 3 k.k.w., z 1969 r. Ten przepis stanowił:

„Wniosku skazanego lub jego obrońcy złożonego przed upływem terminu wymienionego w art. 91 § 1 i 2 Kodeksu karnego lub przed upływem 3 miesięcy od wydania postanowienia o odmowie warunkowego zwolnienia, jeżeli orzeczona kara nie przekracza 2 lat pozbawienia wolności, a przed upływem 6 miesięcy, jeżeli ten okres przekracza, nie rozpoznaje się aż do upływu tego terminu lub tego okresu”.

105) Gdzie w k.k.w. mowa jest o ugodzie zawartej w wyniku mediacji? Uważam, że nie należy wprowadzać tej zmiany. W wypadku odmiennego poglądu należałoby w przepisach ustawowych określić zasady i warunki prowadzenia mediacji przez skazanego i zawieranej w jej wyniku ugody.

108) Stylizacja przepisu art. 166 § 3 wymaga zmian. Chodzi zwłaszcza o sformułowanie, że dyrektor zakładu karnego może przekazać; należałoby zapisać, że dyrektor zakładu karnego może udzielić skazanemu zapomogi albo przepis § 3 art. 166 k.k.w. pozostawić bez zmian.

110) Komisja Sejmowa musi zbadać, czy skierowanie skazanego zwalnia go z zakładu karnego (§ 2 in fine) „... do specjalisty lub do szpitala, jeżeli takie są wskazania lekarskie” odpowiada unormowaniom dotyczącym opieki zdrowotnej.

111) proponowany przepis art. 173 § 2 wymaga rozstrzygnięć następujących wątpliwości:

a) jakie są merytoryczne podstawy uprawnienia kuratora do składania wniosków o odroczenie wykonania kary? (pkt 4),

- b) o co chodzi w zapisie stanowiącym, że kurator jest uprawniony do składania wniosków „o wykonanie kary zastępczej”? (pkt 6).

Oczywiście nie może chodzić o wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszanej, ale czy chodzi o kary zastępcze za karę grzywny i karę ograniczenia wolności? Należałoby się też zastanowić, czy racjonalne jest uregulowanie przewidujące możliwość zawieszenia wykonania kary grzywny i kary ograniczenia wolności (moim zdaniem: nie, ale to uwaga dla Komisji zajmującej się nowelizacją kodeksu karnego).

- c) uważam, że zamiast zapisu w pkt 7 należałoby zachować dotychczasową treść art. 173 § 2 pkt 5 k.k.w. z dodaniem zapisu zawartego w projekcie. Przy przyjęciu tej propozycji w pkt 7 znalazłby się zapis:

7) wykonanie czynności związanych z organizowaniem i kontrolowaniem wykonania kary ograniczenia wolności oraz składanie wniosków o wszczęcie postępowań dotyczących wykonywania tej kary.

114) W pkt tym proponuje się zmienić tytuł oddziału 3 rozdziału XII k.k.w. z „Przepadek przedmiotów” na „Przepadek”, co ma wynikać z odpowiednich zmian w Kodeksie karnym (s. 76 uzasadnienia). Istotnie w projekcie zmian kodeksu karnego dotychczasowy środek karny „przepadku przedmiotów” (art. 39 pkt 4 k.k.) proponuje się zastąpić określeniem „przepadek”. Jest to uzasadnione tym, że „... w art. 39 pkt 4 k.k. mowa jest wyłącznie o przepadku przedmiotów ...”, co nie obejmuje obowiązku uiszczenia kwoty pieniężnej stanowiącej ich równowartość, a także przepadku korzyści majątkowej z popełnienia przestępstwa (art. 45 k.k.) – s. 41 uzasadnienia projektu zmian Kodeksu karnego.

115) Z treści przepisu art. 187 nie wynika, że chodzi również o wykonanie przepadku korzyści majątkowych z popełnienia przestępstwa (art. 45 k.k.). Przepis ten wymaga więc odpowiednich zmian.

116) Proponuję pozostawić bez zmian przepis art. 194 k.k.w. Projektowana zmiana nie ma m. zd. merytorycznego uzasadnienia. Obowiązuje w tej mierze Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 sierpnia 1998 r. w sprawie wykazu przedmiotów, które w razie orzeczenia ich przepadku przekazuje się bezpośrednio innym organom niż właściwy urząd skarbowy (Dz.U. nr 114, poz. 741; zm. Dz.U. z 1999 r nr 94, poz. 1095)

W projektowanej zmianie chodzi zapewne o bliższe określenie zakresu uprawnień Ministra, zgodnie z wymaganiami Konstytucji. Zmiana treści przepisu art. 194 k.k. nie czyni jednak tym wymaganiom zadość.

120) Uwaga do projektowanego art. 200c. Ten przepis jest źle zredagowany, gdyż nie może tutaj chodzić o „sprawcę nie spełniającego kryteriów, o których mowa w art. 200a oraz w art. 200b”. Chodzi natomiast o takich sprawców, którzy nie kwalifikują się do skierowania do zakładu zabezpieczającego o wzmocnionym lub maksymalnym zabezpieczeniu.

122) przepis wymaga m.zd. zmiany redakcji. Proponuję:

„Art. 202. Sprawcę, wobec którego wykonywany jest środek zabezpieczający, obejmuje się odpowiednim postępowaniem leczniczym, terapeutycznym i rehabilitacyjnym, których celem jest poprawa jego stanu zdrowia i zachowania, w stopniu umożliwiającym powrót do życia w społeczeństwie i dalsze leczenie w warunkach poza zakładem”.

125) Przepisy § 2 i 3 art. 204a wymagają poprawek redakcyjnych:

„pielęgniarka”) § 2) – a jak funkcję tę pełni mężczyzna?

„zastosowanie przymusu” (§ 3) – lepiej „środków przymusu” na czym polega użycie środka przymusu nazwanego „unieruchomieniem”.

127) Z przepisu § 3 wynika, że areszt śledczy może stanowić wyodrębniony oddział zakładu karnego (!)? Sądzę, że lepiej pozostawić bez zmian przepis art. 208 § 3 k.k.w.

W proponowanym przepisie § 6 użyto określenia „kategoria tymczasowego aresztowanych” – o co chodzi (ludzi nie można dzielić na kategorie).

129) przepis § 4 art. 211 uważam za zbędny; wystarczający w regulowanej kwestii jest przepis § 5 tego artykułu.

131) Wprowadzenie przepisu art. 212a uważam za niedopuszczalne. Osoba tymczasowo aresztowana pozostaje osobą niewinną (art. 42 pkt 3 Konstytucji) i nie można poprzez odwołanie się do odpowiedniego stosowania przepisów art. 88a i 88b pkt 1-7, 9 i 10 traktować tej osoby jako niebezpiecznego przestępcy.

Pamiętać trzeba o tym, że areszt śledczy jest zakładem zamkniętym, a dyrektor aresztu jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo w areszcie i przy stosowaniu dostępnych środków ma to bezpieczeństwo zapewnić. Obowiązujący Kodeks nie przewiduje możliwości wyodrębnienia spośród osób tymczasowo

aresztowanych – niebezpiecznych. Brak w tym kodeksie w rozdziale XV („Tymczasowe aresztowanie”) odpowiednika przepisu art. 88 § 3.

Przepisy §§ 62-64 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie regulaminu wykonywania tymczasowego aresztowania z dnia 12 sierpnia 1998 r. umieszczone w rozdziale 6 („Wykonywanie tymczasowego aresztowania wobec osób stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa aresztu śledczego”) nie mają podstawy w ustawie, tzn. w k.k.w. i zostały wydane z naruszeniem upoważnienia ustawowego (por. w tej kwestii: S.Lelental, Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Warszawa 2001, s. 534-536).

136) W wypadku uwzględnienia wniosków z pkt 131 wymagać będzie skreślenia § 5 art. 217.

143) W dodanym § 1 art. 222a proponuję zastąpić wyraz „zawiera” wyrazami „powinna zawierać dokładnie ...” (por. uwaga w pkt 96).

Sporządził: prof. zw. dr hab. Stefan Lelental
Kierownik Katedry Prawa Karnego
Uniwersytet Łódzki

Za zgodność:
M.Guzowska